

таке розпорядження. Натомість посилилося значення неполітичних ресурсозабезпечених угруповань, які в процесі перерозподілу використовують механізми адміністративно-економічного характеру — корпорації та фінансово-банківські групи.

Внаслідок розмивання централізованої системи перерозподілу утворилася нова конфігурація співвідношення сил між ресурсозабезпеченими суб'єктами конкурентної боротьби за розпорядження суспільними ресурсами. Інституційне закріплення вона отримала в процесі переходу до системи децентралізованого здійснення повноважень у сфері публічної влади. Остання доповнила традиційне для ліберального суспільства розмежування гілок влади розподілом рівнів влади за територіальною ознакою. Саме те, що територіальні органи державного управління та місцевого самоврядування отримали визнання їх владних, а не управлінських повноважень з боку центральних органів державної влади, на нашу думку, і становить основний сенс децентралізації виконавчої влади.

Разом із тим необхідно відмітити, що хоча формально джерелом легітимності влади місцевого самоврядування формально виступає територіальна громада, у реальності отримувачами вигоди від прийняття владних рішень на місцях є ресурсозабезпечені групи, що здатні здійснювати вирішальний вплив на прийняття цих рішень на свою користь. Саме співвідношення у розстановці сил між такими групами, на нашу думку, і лежить в основі тієї чи іншої моделі інституційного оформлення децентралізації виконавчої влади.

Звідси випливає, що єдиної моделі децентралізації влади для всіх країн немає і не може бути. Кожна модель розподілу владних повноважень завжди буде відображати національні, територіальні та політичні особливості тієї чи іншої держави. Основними характеристиками, які впливають на формування децентралізованої системи розподілу владних повноважень у кожній окремій країні ми вважаємо:

- розстановку сил між ресурсозабезпеченими суб'єктами конкурентної боротьби за доступ до суспільних ресурсів;
- рівень стійкості інституційного закріплення певної моделі розподілу владних повноважень, яка відповідала попередній розстановці сил;
- можливість бюджетного забезпечення реалізації владних рішень органів влади місцевого рівня;
- співвідношення легітимності сприйняття територіальними громадами прав органів влади місцевого та загальнонаціонального рівнів на прийняття владних рішень.

Список використаних джерел

1. Воронянський О. В. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі //Сучасне суспільство. – 2014. – № 1. – С. 15-28.
2. Воронянський О. В. Проблеми трансформації політичної суб'єктності в постіндустріальному суспільстві. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. Т. 2. Вип. 18. С. 37-47.
3. Моїсеева Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. – 2014.
4. Моїсеева Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. – 2015.

Форосянко В. В., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група УБ -211

Науковий керівник – **Колєватов О. О.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ФЕНОМЕН ОПРИШКИ

Перші свідчення про опришки з'являються наприкінці XV століття. Опришками ставали переважно селяни, які бралися за зброю, щоб позбутися утисків чужинців, застосовуючи тактику партизанської війни.

Етимологія слова «опришок» неясна: воно може бути пов'язане з опріч («окремо, осторонь») і в цьому разі тлумачиться як характеристика незалежного від пана чоловіка

або оприск («скеля, уламок»), оприскливий («нестриманий, дошкульний»), пов'язаними з прискати. Згідно з першою версією, «опришки» етимологічно (але не за значенням) споріднене з російським «опричники» (особиста гвардія Івана Грозного) [1].

Опришки діяли невеликими загонами в Галицькому Прикарпатті, Буковині та Закарпатті. Вони формували загони з кілька десятків людей, пов'язаних товариської солідарністю і вірністю командиру. З гір, де вони ховалися, опришки робили набіги на маєтки, грабували та спалювали їх разом із документами на землю та селянськими борговими розписками. Найбільшого підйому рух опришків досяг у 1738 – 1759 рр., координуючи свої дії з гайдамацьким рухом. Найвідомішими опришками були: Олекса Довбуш, Пинтя Хоробрий, Василь Баюрак та Іван Бойчук. Опришківство – це ціла епоха в історії Карпатського регіону, що охоплює гірські та підгірські райони Прикарпаття, Буковини та Закарпаття [2].

Вперше опришки згадуються в документах 1498 р. у зв'язку з посиленням кріпосницького гніту. Діяльність опришків спочатку розгорнулася на Прикарпатті, пізніше охопила Закарпаття та Буковину. Опорним центром опришків були Карпати. В той час відомими ватажками опришків були М.Гатала, брати Гриць та Іванча й інші. Останніми ватажками опришків були М.Дратрук (Бордюк), прилюдно скараний в Коломиї у 2-й половині ХІХ ст. (Галичина) та Микола Шугай, вбитий 1921 р. (Закарпаття). Діяльність опришків справляла глибоке враження на народну свідомість і знайшла своє фольклорне відображення у безлічі народних пісень, легенд, переказів [3].

В 1704 році з'явився в Карпатах ватажок Пинтя. Народні перекази донесли до нас історію про його сміливий напад на велике місто Косів. Але жоден з ватажків не може порівнятись із сином убогого комірника з Печеніжина – Олексою Довбуша. Точно відомі три дати з життя славнозвісного карпатського опришка: 1700 – рік народження Довбуша, 1738 – перша історично задокументована згадка про діяльність загону Довбуша, 24 серпня 1745 – день вбивства Довбуша. Народився Олекса 1700 р. в селі Печеніжин, що недалеко від Коломиї. Він був старшим сином селянина Василя Довбуша, настільки бідного, що він не мав навіть власної хати, а змушений був знімати кімнатку у заможного газди Гаврила Твердюка. Єдиним майном сім'ї Довбушів були вівці. Загін Олекси Довбуша був досить чисельним, складався з відбірних, перевірених у боях, фізично сильних та витривалих вояків (в минулому представників найубогіших верств населення: наймитів, чабанів, слуг, розорених селян-втікачів). Серед відомих членів його загону були Василь Паліїв, Павло Орфенюк, брати Джамиджуки, Андрій Лаврів, Василь Баюрак, Іван Бойчук.

Поміж інших ватаг загін Довбуша вирізнявся тим, що спрямовував свої напади проти найбільш ненависних народові поміщиків та орендарів. Грошима, відібраними у панів, Олекса часто ділився із селянами. В 1738-1739 рр. загін Довбуша розгорнув діяльність у Яблунівському старостві. Згодом напади поширилися на всю територію Покуття, а також на Закарпаття, Буковину та Бойківщину. Панські маєтки горіли один за одним. Шляхта наймала охорону, скликала загони міліції, але нічого не допомагало. Орендарі часто платили відкупне Довбушеві, обіцяючи м'яке ставлення до простого народу [4]. Олекса став справжнім захисником народних інтересів. Часто здійснював він напади на прохання жителів того чи іншого села. Страждали від його ватаги і торгові каравани. Але Довбуш ніколи даремно не проливав крові.

Використовували опришки різноманітну зброю: списи, цибулі, арбалети. Однак кожен повстанець мав обов'язково мати бартку – гуцульську сокирку. Одяг опришків був простий і зручний. На голові – чорний капелюх округлої або стіжкоподібної форми, часом прикрашений павиним пером і золотими чи срібними бляшками та гудзиками. Сорочка, так звана мазанка, з грубого полотна домашнього виробу мала чорний колір, бо була виварена в олії або солонині для захисту від різних паразитів. Таку сорочку опришок міг носити весь літній сезон і навіть декілька років. Штани-холоші були широкі вовняні або з полотна. Через плече перекидалась торба, прикрашена світлими гудзиками. В судових актах є записи, що опришки Довбуша мали спеціальні торби, виготовлені з козячої чи овечої шкіри, так звані бардюги. В них зберігали сир, м'ясо, хліб сало тощо. Взувались опришки в ходаки і постоли, переплетені ремінними

волоками. Взимку народні месники носили короткий кожух або сердак з вовни і шапку з лиса – клепаню. Кожний мав своєрідну накидку – гуглю, або ж джуглю, подібну до пелярини, мантиї чи довгого плаща, без коміра, переважно з білого сукна. Таку гуглю носив і ватажок опришків. Сорочка підперізувалась шкіряним поясом, який був такий широкий, що закривав майже пів грудей і живота. До пояса прив'язували порохівницю і табакерку з папушами тютюну. Ватажок не відрізнявся одягом від своїх побратимів [5].

Зміна соціально-політичних умов у Галичині та Буковині після 1848 року (зокрема, скасування панщини) сприяла поступовому загасанню опришківського руху. Певну роль зіграли й жорстокі заходи з його придушення (силами каральних загонів смоляків, пушкарів, гірських стрільців). Самих завзятих борців, було розстріляно, і за цього люди вже боялися йти в ті об'єднання [2].

Отже, можна стверджувати що опришки це феномен, який вплинув на хід історії. Опришки – це народні борці проти феодального гноблення в Галичині, на Закарпатті й Буковині. Опришківський рух у своїй суті є виявом народних прагнень до змін пануючих порядків. Особам, які прагнули до руху і зміни залишалась тільки одна дорога – опришківство, загалом життя не стало, але вільне. Так, для інших країн, в котрих були підконтрольні українські землі, опришки були розбійниками, але для селян і деяких міщан, вони були «українськими Робін Гудами». Адже, вони забирали в багатих скарби і віддавали їх бідним, а також вони боролися за справедливість. Я пишаюся тим що в нашій історії були такі борці, які до останнього боролися за свою ідею, і навіть цінною життя.

Список використаних джерел

1. Опришки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://warriors.fandom.com/ru/wiki/>
2. Опришки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/Опришки>
3. Опришківський рух на Прикарпатті. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uahistory.co/article1/dguia.html>
4. Опришок. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://wiki.kubg.edu.ua/Опришо>
5. Олекса Довбуш. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ukrainaincognita.com>

Хоменко К. Ю., здобувачка вищої освіти гр. ОА-191
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПОВСЯКДЕННО-ПОБУТОВЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Необхідною умовою для розбудови та розвитку будь-якої держави є формування національної свідомості, самосвідомості та ідентифікації громадян. Адже лише особистості, які відчувають себе частинкою якогось етносу, можуть побудувати демократичне суспільство.

Лінгвіст Стефан Доллінгер зауважив, що національна ідентичність виступає сенсом «нації як цілісного цілого, представленої самобутніми традиціями, культурою та мовою» [3]. Тобто це ніщо інше, як відчуття приналежності до певного етносу, народу кожного громадянина.

Важливість з'ясування своєї ідентичності полягає в тому, що кожна людина виконує роль у збереженні групи, до якої вона себе відносить. Це суб'єктивне відчуття не є вродженим, а набувається протягом усього життя особи. На процес його формування можуть впливати як історія країни, її релігія та культура, національні символи, так і родинні зв'язки, жива побутова мова [3].

Національна мова, а саме повсякденно-побутова, неявно несе в собі картину світу, яку народ розробив в ході її історії [6].

Австро-англійський філософ, один із засновників аналітичної філософії, Людвіг Вітгенштайн вважав, що буденна мова на відміну від мови логіки є «живою», тобто вона є